

'We moeten geduldig vol

Kardinaal Wim Eijk groet in de dagen voorafgaand aan het conclaaf in de Sint-Pieter enkele collega-kardinalen.

"Niet pessimistisch, maar wel realistisch." Zo omschrijft kardinaal Wim Eijk het adliminarapport dat de Nederlandse bisschoppen hebben geschreven met het oog op hun bezoek, komende week, aan het Vaticaan.

Jan Peeters

"Het is een transparant rapport waarin wordt weergegeven hoe de rooms-katholieke Kerk in Nederland er voor staat. Dat is niet in alle opzichten een gunstig beeld. Vooral het aantal meelevende katholieken en de financiële middelen worden minder. Dat dwingt soms tot pijnlijke keuzes, zoals het sluiten van een aantal van onze kerken. Dat is heel pijnlijk voor de mensen die het betreft, maar het is helaas onontkoombaar. Dat wil echter niet zeggen dat we pessimistisch zijn. We zien aan de andere kant ook dat degenen die katholiek zijn in de Kerk blijven, het geloof steeds meer serieus nemen, geïnteresseerd zijn en ook een persoonlijk gebedsleven hebben. Dat scheidt moed voor de toekomst. Ik verwacht toch, ook al hebben we straks veel minder geloofsgemeenschappen, dat dat wel centra kunnen zijn van levend geloof. Waar het geloof wervend wordt

uitgedragen, de sacramenten goed worden gevierd, het geloof goed wordt verkondigd. We hopen dat die geloofsgemeenschappen ook weer het zuurdesem kunnen zijn voor de Kerk van de toekomst."

Waar merkt u die verdieping aan?

"Wij merken dat aan de houding van de mensen die wij tegenkomen in onze parochiekerken. Toen ik in 1985 kapelaan werd in Venlo-Blerick hadden we wel een veel hoger kerkbezoek, maar merkte je dat de afstand tussen Kerk en kerkbezoekers groot was. We zien dat dat minder is geworden.

We hebben de opdracht het Evangelie te verkondigen aan iedereen. Dat heeft Jezus ons op het hart gedrukt. De toekomst van de Kerk hangt af van degenen die echt geloven, die een persoonlijke band met Christus hebben, en dat willen doorgeven. Dat is een kleinere groep. Je zou het geloof van de daken willen schreeuwen, duidelijk maken hoe belangrijk het is voor je leven. Maar onze boodschap wordt nu niet echt omarmd. Om die

reden moeten wij moedig verder gaan met de verkondiging en de situatie nemen zoals die is."

Een aantal recente kwesties toont dat er nog steeds verzet is tegen het leergezag. U heeft kennelijk ook andere ervaringen...

"Het is ook de vraag wie er aan de bel trekt. Als er een kerk dicht gaat, komen soms de felste protesten van mensen die niet meer naar de kerk gaan. Als zo'n kerk dan wordt gesloten zit die ineens vol. Van pastorale teams en

bestuurders hoor je dan: 'Als die mensen nou altijd waren gekomen hadden we de kerk niet hoeven sluiten.'

Er zijn nog steeds kritische mensen

onder de kerkgangers, maar er is zeker een trend merkbaar van een meer positieve houding."

'De verkondiging van het Evangelie is vruchtbaar, óók in deze tijd'

Wat doen de bisschoppen om die kritische mensen binnenboord te houden? Surfen zij mee op het Bergoglio-effect?

"Het pastorale programma van de Kerk ligt vast in het Evangelie. Het is opvallend dat paus Franciscus bij katholiek en niet-katholiek zo populair is. Maar stijgend

houden'

Foto: Vincenzo Pinto - ANP

'Toen ik in 1985 kapelaan werd, hadden we wel een veel hoger kerkbezoek, maar merkte je dat de afstand tussen Kerk en kerkbezoekers groot was'

kerkbezoek of meer biechtelingen, waar in andere landen sprake van zou zijn, merken wij nog niet. We zien wel meer biechtelingen, zelfs onder jongeren, maar die trend was er al voor het aantreden van paus Franciscus."

Maar hoe houdt u de kritische mensen binnenboord?

"Onze politiek is niet om mensen binnen te halen onder valse voorwendsels. De leer van de Kerk is zoals die is en die moeten we proberen op een positieve en wervende manier uit te dragen. We moeten daarin geen compromissen sluiten in de hoop zoveel mogelijk mensen te houden. Dat zou verraad zijn aan onze opdracht. We moeten de moeilijke kanten van onze boodschap niet verdoezelen en daar eerlijk en transparant in zijn.

Je merkt bij jonge mensen dat dat is wat ze willen. Het leven dat wij voorhouden, is niet gemakkelijk, maar krijgt door het geloof wel enorme diepgang.

Belangrijk is dat we goede catechese geven. Dat is de laatste halve eeuw schromelijk verwaarloosd. Daar zie ik wel verbetering. Ik ben nu veertien jaar bisschop en ik heb in de voorbereidingsgesprekken met vormelingen gemerkt dat de kennis over de inhoud van doopsel en vormsel is toegenomen. Dat betekent dat

de catechese die in de parochies wordt gegeven steeds beter wordt. Er is inmiddels ook een methode voor systematische catechese ontwikkeld."

U blijft zaaien...

"Jaarlijks besluiten in het aartsbisdom zo'n 200 mensen zich te laten dopen. De helft van hen geeft de Eucharistie een centrale plaats in hun leven en gaat ook biechten. Die mensen komen uit milieus waar geen enkele geloofsopvoeding wordt gegeven, die niet gedoopt zijn of wat dan ook. Op de een of andere manier komen ze met de Kerk in contact en met de verrezen Heer. Dat is nooit massaal, maar de verkondiging van het Evangelie is vruchtbaar, óók in deze tijd. Het zou een groot onrecht zijn als we de mensen de waarheid omtrent Christus zouden onthouden."

De huidige cultuur werkt niet echt mee...

"Sociologen spreken van de cultuur van het expressief individualisme. Door de welvaart kunnen de mensen onafhankelijk van elkaar leven en dat doen ze ook. Mensen van deze tijd zetten zichzelf als het ware op een podium en zien anderen als toeschouwers. Zij moeten zich onderscheiden van anderen, met een eigen religie, een eigen levensbeschouwing, de keuze voor een eigen set van ethische waarden, hun uiterlijk. Mensen willen 'zichzelf zijn'. Dat maakt dat ze weinig behoefte hebben aan meningen van anderen, daarom verlo-

pen discussies vaak ook zo moeilijk. En als je weinig geïnteresseerd bent in de meningen van anderen, geldt dat ook voor de mening van de Kerk of de leer van Christus. Het individu sluit zichzelf op en heeft ook geen behoefte aan een wezen dat hem overstijgt, aan God. Dat is op dit moment het grootste obstakel voor het christelijk geloof."

Waar moet dat naartoe?

"Culturen komen en gaan. Ik zie die van het expressief individualisme niet direct verdampen, dat kan nog enkele tientallen jaren aanhouden. Na een tijd gaan de mensen er de leegheid van ontdekken en zullen weer behoefte krijgen aan een diepere zingeving. De zin voor het religieuze is niet weg. Je ziet dat al een beetje bij jonge mensen. Als ze geloven, dan willen ze ook gelovig zijn in expliciete zin: zij spreken gemakkelijker over God en godsdienstige zaken zoals hun gebedsleven. Ouderen willen dat juist meer in impliciete zin. Bij hen is er vaak een zekere verlegenheid om God ter sprake te brengen. Het is onze opdracht geduldig vol te houden in de verkondiging van het Evangelie. We weten ons geleid door de Heilige Geest."

In het ad-liminarapport wordt gesproken over de vergrijzing, maar mist de ontgroening. Vrouwen en kinderen krijgen wordt allesbehalve aangemoedigd, laat staan beoordeeld.

"Ondanks het feit dat onze samenleving zeer geseculariseerd is, blijft het ideaal van mensen toch een stabiel huwelijk met kinderen. De ordening die God in de schepping heeft gelegd, de natuurwet, werkt gewoon door. Dat is de reden waarom wij christenen nooit de moed mogen opgeven. De boodschap die wij hebben, heeft altijd ergens een raakpunt in het hart van de mensen.

De Kerk heeft altijd gewezen op de gevolgen van anticonceptie en dat gezinnen daardoor steeds kleiner worden. Dat heeft ook gevolgen voor de wijze waarop gezinnen functioneren. Dat ze zo klein zijn, is een van de oorzaken van de toenemende eenzaamheid.

De Kerk staat voor edelmoedig ouderschap naar vermogen, naar draagkracht. Als mensen daartoe komen, zal de samenleving er ook anders uitzien. Het is belangrijk dat we de verkondiging van Gods bedoelingen met huwelijk en gezin pal overeind houden. Goede huwelijksvoorbereiding is daarom ook van groot belang. Maar er zal vanuit de Kerk ook een pastoraal hulpaanbod of een vorm van begeleiding ontwikkeld moeten worden voor mensen die al gehuwd zijn, maar problemen hebben en overwegen uit elkaar te gaan."

Wat is voor u de top drie voor de komende jaren?

"Allereerst goede catechese, systematische overdracht van het geloof zonder enig compromis. Op de tweede plaats een heel goede bediening van de sacramenten. Op wervende wijze, maar in eenheid met de wereldkerk. Op de derde plaats moeten wij als Kerk proberen te laten zien dat we een levende gemeenschap zijn van vurige gelovigen, die omkijken naar elkaar en de liefde die Christus ons voorhoudt ook zichtbaar maken."+

Modern Times

John F. Kennedy en de herdenking van diens gewelddadige dood bepaalden vorige week het nieuws hier. Hoewel iedereen mij meent te moeten vertellen dat ik als rechtgeaarde katholiek hem wel moet bewonderen, ben ik geen groot Kennedy-fan. Niet in de laatste plaats omdat de manier waarop deugd

door de Kennedy's wordt begrepen dichterbij de interpretatie van Machiavelli dan die van Sint-Thomas staat. Politiek is voor hen een podium voor hun persoonlijke ambities, die ze gewetenloos nastreven. In maatschappelijke zin is het echter kwalijk dat JFK een sterke impuls heeft gegeven aan een utopische denken.

Voordat Kennedy aan de macht kwam, was een meer beperkte opvatting van de politiek gangbaar. Politiek moest niet het terrein zijn van grotere morele utopieën, van droombeelden die in het algemeen tot falen gedoemd zijn en vaak veel onbedoeld kwaad met zich meebrengen. Politici willen graag dat mensen hen zien als een morele held. Echter, niets menselijks is vreemd aan mensen die macht willen hebben. In de praktijk leidt verheven retoriek alleen maar tot desillusie.

Mede onder invloed van Kennedy begon het idee post te vatten dat de politiek en de overheid de enige plaatsen zijn waar men onbaatzuchtig maatschappelijk goed kan doen. Zo meent men vaak dat het op racisme gebaseerde apartheidssysteem in de VS door de morele held Kennedy is afgeschaft. Men moet echter niet vergeten dat de politicus JFK helemaal niet zo vreselijk happig was om de rassenslating aan te pakken. Wetgeving om burgerrechten van zwarten te beschermen, werd pas aangenomen onder de bepaald niet glamourieuze en duidelijk niet katholieke Lyndon Baines Johnson.

Er is wel degelijk vooruitgang geboekt wat integratie betreft. Overheidsinitiatieven op dit terrein hebben echter ook negatieve gevolgen. Positieve discriminatie om Afrikaans-Amerikanen te helpen, is nog steeds discriminatie. Iemand bevoordelen vanwege zijn of haar ras leidt onvermijdelijk tot het benadelen van iemand anders vanwege zijn of haar ras.

Dat er nog altijd veel problemen zijn, is de laatste weken weer eens duidelijk geworden. Er was veel aandacht voor een activiteit die met name onder Afrikaans-Amerikaanse tieners populair is geworden: de *knock out game*. Jongens proberen te zien of ze met één klap iemand buiten westen kunnen slaan. De daders zijn tot nu toe zwart, de slachtoffers hoofdzakelijk blanke mannen, jongens en vrouwen. Het werd een *hot item* op het internet toen een filmpje populair werd waarin een blanke man, een leraar op een middelbare school, met één klap werd doodgeslagen.

Politiek is geen zaak van mooie prinses, zuivere idealen en grootse veranderingen. Het is een zaak van boren in het harde hout van de niet al te plezierige menselijke natuur.

Kees Heesters, Baltimore

